Cvičenie 11: Grafy II – stromy, bipartitné a eulerovské grafy

Úloha 1. Je riešenei nasledovnej úlohy správne?

Zadanie. Dokážte, že každý n-vrcholový graf G s $\delta(G) \geq 3$ obsahuje kružnicu dĺžky 4.

Riešenie. Tvrdenie dokážeme matematickou indukciou podľa n. Graf s minimálnym stupňom vrchola 3 musí mať aspoň 4 vrcholy. Ak $n = 4$, tak $G = K_4$ (úplný graf na 4 vrcholov), ktorý obsahuje kružnicu dĺžky 4.

Predpokladajme teraz, že tvrdenie platí pre nejaké n a dokážeme, že platí aj pre $n+1$. Vezmime si n-vrcholvý graf G s minimálnym stupňom aspoň 3. Podľa indukčného predpokladu obsahuje kružnicu dĺžky 4. Ak do grafu G pridáme nový vrchol stupňa aspoň 3, tak dostaneme $(n+1)$-vrcholový graf G'. Nový graf G' má tiež minimálny stupeň aspoň 3 (lebo sme len pridali hrany) a stále obsahuje kružnicu dĺžky 4. Tvrdenie teda platí aj pre $n+1$, čím je dôkaz indukciou hotový.

Stromy

Definícia 1. Graf $G = (V, E)$ je *acyklický*, ak neobsahuje žiadnu kružnicu. *Strom* je ľubovoľný súvislý acyklický graf.

Veta 1. *Nech $G = (V, E)$ je jednoduchý graf. Nasledujúce tvrdenia sú ekvivalentné:*

(*i*) *G je strom.*

(*ii*) *Ľubovoľné dva vrcholy grafu G sú spojené práve jednou cestou.*

(*iii*) *Graf G je súvislý a po odobraní ľubovoľnej hrany vznikne z grafu G nesúvislý graf. (G je minimálne súvislý)*

(*iv*) *Graf G je acyklický a po pridaní ľubovoľnej hrany vznikne kružnica. (G je maximálne acyklický)*

(*v*) *G je súvislý graf rádu $n \in \mathbb{N}$ s $n-1$ hranami.*

Definícia 2. Nech $T = (V, E)$ je strom. *List* je ľubovoľný vrchol $v \in V$ taký, že $\deg_T(v) = 1$.

→ **Úloha 2.** Dokážte, že každý netriviálny strom má aspoň dva listy.

→ **Úloha 3.** Dokážte, že strom s n vrcholmi má práve $n-1$ hrán.

Úloha 4. O strome T vieme, že má

- 4 vrcholy stupňa 2,
- 2 vrcholy stupňa 3,
- 7 vrcholov stupňa 4,
- maximálny stupeň 4.

Koľko môže mať strom T listov?

Úloha 5. Nájdite všetky stromy $T = (V, E)$ obsahujúce vrchol $v \in V$ taký, že $\deg_T(v) = 0$.

Úloha 6. Koľko najmenej a koľko najviac listov môže mať strom na n vrcholoch?

→ **Úloha 7.** Dokážte, že každý strom T má aspoň $\Delta(T)$ listov.

Úloha 8. Nájdite všetky regulárne stromy.

Úloha 9. Dokážte vetu 1.

Úloha 10. Dokážte, že vrcholy stromu možno očíslovať $v_1, v_2, \ldots, v_n$ tak, že pre každé $i \geq 2$ má vrchol v_i práve jedného suseda v množine $\{v_1, v_2, \ldots, v_{i-1}\}$.

Definícia 3. Nech $G = (V, E, I)$ je súvislý graf. *Kostra grafu G* je ľubovoľný strom T, ktorý je faktorom grafu G.

Úloha 11. Nech $G = (V, E, I)$ je súvislý graf a T je jeho kostra. Dokážte, že $\operatorname{diam}(T) \geq \operatorname{diam}(G)$.

Úloha 12. Dokážte alebo vyvráťte: každý súvislý graf $G = (V, E, I)$ má aspoň jednu kostru T takú, že $\operatorname{diam}(T) = \operatorname{diam}(G)$.

Bipartitné grafy

Úloha 13. Nech $n, m \geq 1$ sú prirodzené čísla. Nájdite počet všetkých jednoduchých bipartitných grafov na množine vrcholov $V = \{u_1, \dots, u_n, v_1, \dots, v_m\}$, ktorých partie sú dané množinami vrcholov $V_1 = \{u_1, \dots, u_n\}$ a $V_2 = \{v_1, \dots, v_m\}$.

→ **Úloha 14.** Dokážte, že každý k-regulárny bipartitný graf ($k \geq 1$) musí mať párny počet vrcholov. Nájdite vhodné zosilnenie tohto tvrdenia.

→ **Úloha 15.** Nech G je súvislý 3-regulárny bipartitný graf. Dokážte, že ak z neho odstránime ľubovoľný vrchol, tak ostane súvislý.

→ **Úloha 16.** Nech G je súvislý 3-regulárny bipartitný graf. Dokážte, že ak z neho odstránime ľubovoľnú hranu, tak ostane súvislý.

Eulerovské grafy

Definícia 4. Súvislý graf $G = (V, E)$ je *eulerovský*, ak v ňom existuje uzavretý ťah obsahujúci všetky hrany (*eulerovský ťah*).

Veta 2. *Nech $G = (V, E)$ je súvislý graf. Graf G je eulerovský práve vtedy, keď sú stupne všetkých jeho vrcholov párne.*

Veta 3. *Nech $G = (V, E)$ je súvislý graf. V grafe G existuje otvorený ťah obsahujúci všetky hrany práve vtedy, keď v grafe G existujú práve dva vrcholy nepárneho stupňa.*

Definícia 5. *Hranový graf* $L(G)$ grafu G je graf, ktorého vrcholmi sú hrany grafu G a dva vrcholy sú spojené hranou práve vtedy, keď hrany, ktoré sú reprezentované vrcholmi $L(G)$, majú spoločný vrchol.

→ **Úloha 17.** Zistite, či sú nasledujúce grafy eulerovské:

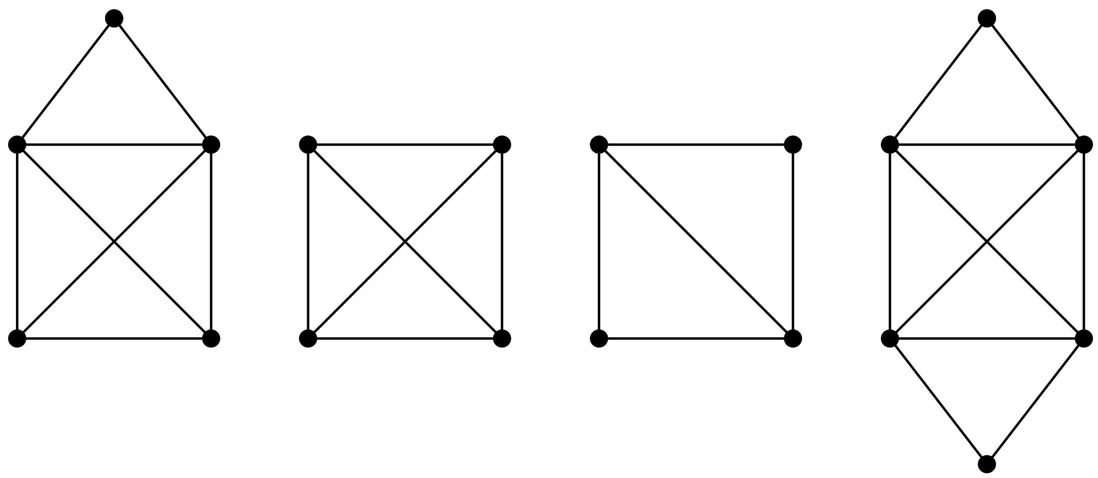

→ **Úloha 18.** Zistite, či v grafoch z predchádzajúcej úlohy existuje otvorený ťah obsahujúci všetky hrany.

→ **Úloha 19.** Dokážte vetu 3.

→ **Úloha 20.** Nájdite všetky $n \geq 1$ také, že kompletný graf K_n je eulerovský.

→ **Úloha 21.** Dokážte alebo vyvráťte masledujúce implikácie:

1. Graf G je eulerovský $\Rightarrow$ hranový graf $L(G)$ je eulerovský.
2. Hranový graf $L(G)$ je eulerovský $\Rightarrow$ graf G je eulerovský.

Úloha 22. Keď chceme povedať, že premenné a, b, c majú navzájom rôzne hondoty, tak na to často používame zápis $a \neq b \neq c \neq a$. Zápis $a \neq b \neq c$ nestačí, lebo relácia $\neq$ nie je tranzitívna a nevyplýva z neho, že $a \neq c$. Nájdite všetky kladné celé čísla n, pre ktoré vieme zapísať, že n premenných je navzájom rôznych, s využitím $\binom{n}{2}$ symbolov $\neq$ (pre $n = 3$ teda máme vyššie príklad vyhovujúceho zápisu).

→ **Úloha 23.** Nech $M = \{1, 2, \dots, 17\}$. Dokážte, že existuje postupnosť prvkov množiny $\binom{M}{5}$, v ktorej sa každá dvojca navzájom disjunktných 5-prvkových podmnožín množiny M nachádza práve raz vedľa seba.

Úloha 24. Hypotéza o dvojitom pokrytí kružnicami hovorí, že pre každý graf G, ktorý neobsahuje most, existuje množina kružníc multimnožina $\mathcal{K}$ taká, že každá hrana grafu G sa nachádza práve v dvoch kružniciach z $\mathcal{K}$. Dokážte, že táto hypotéza platí pre eulerovské grafy. (*Most* je taká hrana grafu, ktorej odstránením sa zvýši počet komponentov.)

Riešenia

4. 18

5. 1-vrhcolový graf

6. Najmenej 2: cesta. Najviac $n-1$: hviezda.

7. Zoberte si vrchol najväčšieho stupňa a nájdite listy v podstromoch, ktoré sú naň zavesené

8. 1-vrcholový graf

14. Spočítame počet hrán a vyjde, že jeho partície musia byť rovnako veľké.

15.

16.